

Standardy Ochrony Małoletnich w Publicznym Liceum Ogólnokształcącym Katolickiego Stowarzyszenia Wychowawców im. bł. Natalii Tułasiewicz w Poznaniu – WERSJA SKRÓCONA

Podstawy prawne

Poniższy dokument został stworzony w oparciu o:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289 oraz 535)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. poz. 1870)
- Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 1606)
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 984 ze zm.)
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 900)
- Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (tj. Dz.U. z 2019 r. poz. 1781)
- Konwencja o prawach dziecka (Dz.U.1991 r. nr 120 poz. 526)
- Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2012 poz. 1169)
- Wytyczne dotyczące ochrony dzieci i młodzieży w Archidiecezji Poznańskiej
- Zasady Współpracy obowiązujące w Publicznym Liceum Ogólnokształcącym Katolickiego Stowarzyszenia Wychowawców im. bł. Natalii Tułasiewicz w Poznaniu

Standardy Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem pełnią funkcję dokumentu, który porządkuje procedury ochrony dzieci oraz przedstawia, w jaki sposób instytucja szkoły będzie je wdrażać, realizować, monitorować i ewaluować.

Pełna wersja dokumentu znajduje się na stronie www.dobreliceum.pl w zakładce „Dokumenty szkoły”.

Rozdział I Wprowadzenie

§ 1.

1. Słownik pojęć:

- **Standardy Ochrony Małoletnich (SOM)** - to zbiór zasad, które pomagają tworzyć bezpieczne i przyjazne środowisko w szkołach, przedszkolach i innych placówkach działających na rzecz dzieci.
- **małoletni** - każda osoba do ukończenia 18 roku życia
- **dziecko** - Konwencja o Prawach Dziecka w art. 1. definiuje „dziecko” jako „każdą istotę ludzką w wieku poniżej osiemnastu lat, chyba że zgodnie z prawem odnoszącym się do dziecka uzyska ono wcześniej pełnoletność”.
- **personel** - wszyscy pracownicy placówki edukacyjnej: pedagogiczni, administracyjni, techniczni, obsługi
- **kandydat** – osoba ubiegająca się o stanowisko pracy w placówce edukacyjnej
- **pracownik** – jest to osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę lub umowy zlecenia
- **rodzice** - są to zarówno rodzice biologiczni, jak i pozostali prawni opiekunowie dziecka, jego ustawowi przedstawiciele
- **krzywdzenie małoletnich** - popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika placówki, lub zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbywanie

- **zespół interwencyjny**- osoby nadzwyczajnie powoływane przez dyrekcję placówki, których celem jest opracowanie planu działania względem krzywdzonego małoletniego lub u którego zachodzi takie podejrzenie; w skład zespołu mogą wchodzić takie osoby jak: pedagog, psycholog, wychowawca dziecka, dyrektor, inni pracownicy mający wiedzę o krzywdzeniu dziecka lub o dziecku
- **zespół** - wyznaczone przez dyrekcję osoby z personelu placówki do opracowywania SOM
- **czynniki krzywdzenia małoletniego** - sytuacje zwiększające prawdopodobieństwo stosowania przemocy lub ujawniania nieintencjonalnych zachowań dorosłych, które zakłócają rozwój dziecka
- **symptomy krzywdzenia małoletniego** - wszelkie oznaki na ciele lub w zachowaniu, które mogą świadczyć o tym, że wobec dziecka jest stosowana przemoc
- **procedury** - ustalone i opisane – punkt po punkcie – sposoby postępowania pracownika w przypadku sytuacji podejrzenia krzywdzenia dziecka przez osobę dorosłą, innego małoletniego lub w innych, trudnych sytuacjach
- **interwencje** - działania podejmowane względem małoletniego i/lub jego prawnych opiekunów w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez osoby dorosłe, innych małoletnich lub w innych trudnych sytuacjach z udziałem dziecka

§ 2.

1. Czynniki ryzyka krzywdzenia małoletniego:

Nie ma jednej cechy charakteryzującej rodzinę, w której może dojść do przemocy. Wnioski z badań pozwalają jednak wyróżnić czynniki często współwystępujące z krzywdzeniem dziecka lub je poprzedzające. Czynniki te zwane są czynnikami ryzyka krzywdzenia dziecka, ponieważ zwiększają one prawdopodobieństwo, że w danej rodzinie może dojść do przemocy lub nieintencjonalnych zachowań rodziców bądź opiekunów, które zakłócają rozwój dziecka. Do czynników ryzyka krzywdzenia dziecka zaliczamy:

1. czynniki związane ze środowiskiem szkolnym (mogą to być m.in. stres, wykluczenie, niedogodności w infrastrukturze, liczne klasy, brak stałego dostępu do pomocy psychologicznej)
2. czynniki związane ze środowiskiem społecznym (jak np. ubóstwo, izolacja społeczna)
3. czynniki związane z dzieckiem (np. przewlekłe choroby, nadmierne pobudzenie)
4. czynniki rodzinne (np. nieobecność rodziców, autorytarny styl rodzicielstwa, uzależnienia).

Więcej czynników określa pełna wersja dokumentu.

2. Symptomy krzywdzenia małoletniego:

Symptomy krzywdzenia to wszelkie oznaki na ciele lub w zachowaniu, które mogą świadczyć o tym, że wobec dziecka jest stosowana przemoc. Wyróżniamy symptomy ze względu na możliwy rodzaj stosowanej przemocy:

1. symptomy przemocy fizycznej (np. widoczne obrażenia ciała, rany, otarcia, których pochodzenie trudno wyjaśnić; słaby przyrost masy ciała; ślady mające charakterystyczny kształt odcisku dłoni, palców, gryzienia itd.)

2. symptomy i objawy związane z wykorzystywaniem seksualnym (mogą to być np. ciąża u dziecka poniżej 15 rż. i 9 msc. lub ciąża u nastolatki powyżej 15 rż. będąca wynikiem niedobrowolnej aktywności seksualnej (gwałt), informacja o chorobie wenerycznej, nagła zmiana zachowania. prowokacyjne i uwodzicielskie zachowania seksualne dziecka w stosunku do osób z otoczenia, poczucie nadmiernego wstydu, erotyczna twórczość dziecka nieadekwatna do wieku itd.)
3. symptomy wynikające z zaniedbania dziecka (np. gdy dziecko jest brudne, pozbawione odpowiedniej opieki medycznej, długotrwale pozostaje w domu bez opieki osoby dorosłej).
4. zachowania rodzica/opiekuna mogące wskazywać na krzywdzenie dziecka – są to np. nieumiejętność wyjaśnienia pochodzenia urazu, podawanie informacji nieadekwatnych, niespójnych lub sprzecznych; stosowanie gróźb, kar fizycznych, wrogie nastawienie do dziecka, bezradność życiowa, uzależnienia, stosowanie przemocy wobec innych członków rodziny)

Niezależnie od rodzaju krzywdzenia, symptomy, które wielokrotnie wymieniane są przez specjalistów jako niepokojące, to ponadto: wyraźna zmiana w zachowaniu dziecka, problemy ze snem, koszmary, lęk przed zasypianiem, zaburzenia odżywiania, problemy zdrowotne jak np. wymioty, mdłości, bóle brzucha, samookaleczanie się, nadużywanie substancji psychoaktywnych, podejmowanie prób samobójczych.

Brak oznak i objawów nie oznacza, że dziecko nie doświadcza krzywdzenia. W niektórych przypadkach przemoc nie pozostawia widocznego śladu. Obecność niektórych oznak i symptomów nie musi być dowodem na to, że doszło do przemocy wobec dziecka. Należy je traktować jako podstawę do rozważenia, czy dziecko nie jest krzywdzone. Jednocześnie istnieją objawy, które w wysokim stopniu uprawdopodobniają, że powstały w wyniku stosowania przemocy.

§ 3.

Instytucje współpracujące ze szkołą w zakresie ochrony małoletnich przed krzywdzeniem

1. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 2, ul. Chociszewskiego 56 w Poznaniu
2. Sąd Rejonowy Poznań-Grunwald i Jeżyce - Wydział IV Rodzinny i Nieletnich, ul. Wawrzyniaka 40, 60-923 Poznań
3. MOPR - filia Grunwald, ul. Matejki 50 w Poznaniu
4. Komisariat Policji – Grunwald, ul. Rycerska 2 w Poznaniu
5. Miejskie Centrum Interwencji Kryzysowej, ul. Dolne Chyby 10 w Poznaniu
6. Punkt Interwencji Kryzysowej ul. Pamiątkowa 28 w Poznaniu
7. Kuratorium Oświaty, ul. Kościuszki 93 w Poznaniu
8. Archidiecezja Poznańska, ul. Ostrów Tumski 2 w Poznaniu
9. Katolickie Stowarzyszenie Wychowawców, ul. Mińska 31 w Poznaniu

Rozdział II

Kodeks zachowania osób dorosłych

Naczelną zasadą wszelkich czynności podejmowanych przez pracowników Szkoły jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Pracownicy szkoły traktują dziecko z szacunkiem oraz uwzględniają jego godność i potrzeby. Stosowanie przez pracowników szkoły przemocy wobec dziecka w jakiegokolwiek formie jest niedopuszczalne. Pracownicy potwierdzają podpisem oświadczenia o znajomości i akceptacji przyjętych zasad. Szczegółowe powinności i zachowania niepożądane opisane są w paragrafach 2 i 3.

Kontakt dziecka i pracownika jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie, uwzględnia jego wiek, etap rozwojowy, płeć, a także kontekst kulturowy i sytuacyjny. Nie można wyznaczyć uniwersalnej stosowności takiego kontaktu fizycznego - należy zawsze kierować się swoim profesjonalnym osądem: słuchając obserwując i odnotowując reakcje dziecka, a także pytając je o zgodę na kontakt fizyczny np. przytulenie w momencie, gdy dziecko jest roztrzęsione, bo dowiedziało się o chorobie bliskiej osoby.

Za podstawowe formy komunikacji poza szkołą między dziećmi a pracownikami uznaje się dziennik elektroniczny i szkolną pocztę Office. Wyjątek (np. udostępnienie prywatnego numeru telefonu) dotyczy sytuacji zagrożenia życia i zdrowia dziecka. Za dopuszczalne uznaje się kontaktowanie pracownika szkoły przez inne komunikatory czy aplikacje wówczas, gdy korespondencja nie ma charakteru prywatnego (np. grupa na Messengerze członków kursu/koła/grupy profilowej).

Rozdział III

Bezpieczne relacje między uczniami

Zasady bezpiecznej relacji między małoletnimi

Wszelkie zasady bezpiecznej relacji między małoletnimi mają na uwadze dobro małoletnich, są spójne i wynikają ze Statutu, Programu wychowawczo-profilaktycznego, Wewnątrzszkolnego Systemu Oceniania oraz Zasad Współpracy Obowiązujących w Publicznym Liceum Ogólnokształcącym Katolickiego Stowarzyszenia Wychowawców im. bł. Natalii Tułasiewicz, a także wynikają z wewnętrznych regulaminów pracowni przedmiotowych.

Rozdział IV

Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników – zob. wersja pełna dokumentu

Rozdział V

Upowszechnianie wiedzy o standardach ochrony małoletnich

1. Personel szkoły w roku szkolnym 2023/24 zostaje zaznajomiony ze stosowaniem SOM poprzez odbyte szkolenie.
2. Każdy nowy pracownik Szkoły ma obowiązek zapoznać się z SOM przed zawarciem umowy o pracę. Zapoznanie się ze standardami pracownicy szkoły potwierdzają podpisem podczas zawierania umowy o pracę.

3. Obowiązujące wersje – pełną i skróconą znajdują się na stronie internetowej szkoły.
4. Obowiązkiem zespołu jest też przeprowadzanie wśród pracowników i uczniów szkoły, raz na 12 miesięcy, ankiety monitorującej poziom realizacji SOM.
5. Za rozpowszechnianie wiedzy na temat SOM odpowiedzialni są przede wszystkim wychowawcy i pedagodzy.

Rozdział VII

Procedury interwencji w sytuacjach szkolnych

1. Pracownicy placówki posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dzieci.
2. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka pracownicy placówki podejmują rozmowę z rodzicami, przekazując informacje na temat dostępnej oferty wsparcia i motywując ich do szukania dla siebie pomocy.
3. Pełna wersja dokumentu omawia szczegółowe kroki postępowania w poniższych przypadkach:
 - procedura postępowania w przypadku próby samobójczej ucznia
 - procedura postępowania w przypadku innych zachowań autodestrukcyjnych np. samookaleczania
 - procedura postępowania w przypadku podejrzenia ucznia o znajdowanie się pod wpływem alkoholu lub substancji psychoaktywnych oraz posiadanie substancji przypominającej narkotyki lub dopalaczy
 - procedura po przypadku wystąpienia w szkole kradzieży lub wymuszenia
 - procedura postępowania w przypadku ucieczki ze szkoły
 - procedura postępowania w przypadku nieprawidłowych zachowań psychoseksualnych
 - procedura postępowania w sytuacji cyberprzemocy wśród uczniów
 - procedury postępowania w przypadku bójki lub pobicia ucznia
 - procedury postępowania w przypadku zgłoszenia przez ucznia problemów o charakterze psychicznym (lęki, depresja, obniżony nastrój, trudności emocjonalne)

W większości powyższych przypadków procedura wiąże się z zaangażowaniem dyrektora szkoły, wychowawcy i pedagoga szkolnego. O przypadkach informowani są rodzice, a w razie konieczności pomocy medycznej udzielają wezwane do tego służby. Łamanie prawa wiąże się także ze współpracą z odpowiednimi organami państwowymi. Kolejne kroki postępowania dokumentowane są poprzez odpowiednie zapisy w dzienniku elektronicznym lub dokumenty papierowe np. załączniki zawarte w pełnej wersji SOM.

Rozdział IX

Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów

1. Szkoła zapewnia uczniom dostęp do Internetu oraz podejmuje działania zabezpieczające uczniów przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju.

2. Szkoła zapewnia personelowi i uczniom możliwość korzystania z Internetu w czasie trwania zajęć oraz poza nimi; sieć szkolna jest monitorowana;
3. Uczniowie mogą korzystać z Internetu na komputerach i tabletach szkolnych z dostępem do sieci, na lekcjach, w salach komputerowych i bibliotece, a za jej zabezpieczenie odpowiada osoba wyznaczona przez Dyrektora.
4. Szczegółowe zasady bezpiecznego korzystania z Internetu oraz działania zabezpieczające uczniów przed dostępem do zagrażających im treści zawarte są w Instrukcji Zarządzania Systemem Informatycznym, która stanowi element Zarządzenia Nr 1/2018 Dyrektora Publicznego Liceum Ogólnokształcącego Katolickiego Stowarzyszenia Wychowawców im. bł. Natalii Tułasiewicz w Poznaniu z dnia 10.09.2018 r. w sprawie wyznaczenia Inspektora Ochrony Danych.

Rozdział X

Zasady ochrony danych osobowych i wizerunku ucznia

1. Pracownicy szkoły uznając prawo ucznia do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewniają ochronę wizerunku ucznia.
2. Pracownikowi szkoły nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku ucznia (tj. filmowanie, fotografowanie) na terenie szkoły bez pisemnej zgody opiekuna małoletniego.
3. Niedopuszczalne jest podanie przedstawicielowi mediów danych kontaktowych opiekuna małoletniego bez wiedzy i zgody tego opiekuna.
4. Jeżeli wizerunek małoletniego stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda opiekunów na utrwalanie wizerunku małoletniego nie jest wymagana.
5. Szczegółowe zasady ochrony danych osobowych i wizerunku ucznia zawarte są w: Polityce ochrony danych osobowych Publicznego Liceum Ogólnokształcącego Katolickiego Stowarzyszenia Wychowawców im. bł. Natalii Tułasiewicz w Poznaniu, która stanowi element Zarządzenia Nr 1/2018 Dyrektora Publicznego Liceum Ogólnokształcącego Katolickiego Stowarzyszenia Wychowawców im. bł. Natalii Tułasiewicz w Poznaniu z dnia 10.09.2018 r. w sprawie wyznaczenia Inspektora Ochrony Danych., oraz Regulaminie funkcjonowania monitoringu wizyjnego Publicznego Liceum Ogólnokształcącego Katolickiego Stowarzyszenia Wychowawców im. bł. Natalii Tułasiewicz w Poznaniu oraz Katolickiej Szkoły podstawowej im. św. Stanisława Kostki w Poznaniu.

Rozdział XI

Zasady przeglądu i aktualizacji standardów

1. Obowiązkiem zespołu jest też przeprowadzanie wśród pracowników i uczniów Szkoły, raz na 12 miesięcy, ankiety monitorującej poziom realizacji SOM. Wzór ankiet stanowi Załącznik nr 5 w głównym dokumencie SOM.
2. Ankieta może być przeprowadzona przy pomocy technologii informacyjno-komunikacyjnych. Ankiety dla uczniów dotyczą ich poczucia bezpieczeństwa w szkole.
3. Procedura oceny i aktualizowania SOM w Publicznym Liceum Ogólnokształcącym Katolickiego Stowarzyszenia Wychowawców im. bł. Natalii Tułasiewicz w Poznaniu w celu zapewnienia ich

dostosowania do aktualnych potrzeb oraz zgodności z obowiązującymi przepisami odbywa się nie rzadziej niż raz na 2 lata. Wnioski z przeprowadzonej oceny są pisemnie udokumentowane.

4. W razie konieczności zespół opracowuje zmiany w obowiązujących SOM i przekazuje się je do zatwierdzenia dyrektorowi, po czym nowe brzmienie ogłaszane jest pracownikom szkoły, dzieciom oraz ich opiekunom. Odbywa się to za pośrednictwem strony internetowej, dziennika elektronicznego oraz wywieszenia wersji uproszczonej w gablocie szkoły.

PODSUMOWANIE

Wszystkie opisane powyżej punkty, a także ich bardziej uszczegółowiona wersja w pełnym zapisie dokumentu, spełniają wymogi nie tylko prawa oświatowego, ale ściśle łączą się z ideą szkoły i koncepcją wychowawczą, jaką ta prezentuje. Wytyczne dotyczące ochrony małoletnich i kolejne kroki postępowania w sytuacji konkretnych zagrożeń wynikają przede wszystkim z chrześcijańskiej troski o dobro bliźniego.